

Đấu Bò ở Torremolinos, Espana

Trần Đức Hợp

(Giây phút nghệt thờ của trận đấu)

Olé ! Olé ! Olé ! ... Tiếng reo hò, tiếng vỗ tay của hàng ngàn khán giả và tiếng nhạc thúc dục, kích động réo rắt của dàn kèn đồng trong điệu nhạc Malaguena thanh thoát trỗi lên, làm cả đấu trường từng hồi nổ tung giữa những trận đấu bò đầy hào hứng tại Torremolinos, một thành phố miền Nam Tây Ban Nha.

(Phần nghi lễ truyền thống trước trận đấu)

Giới mộ điệu đã trông đợi từ lâu cuộc đấu bò này, với sự xuất hiện của ba danh thủ Matadors nổi tiếng của Tây Ban Nha: Manuel Diaz “El Cordobes”, Javier Conde, và David Fandila “El Fandi”.

Đấu trường Plaza de Toros de Torremolinos của vùng duyên hải Costa Del Sol đây nắng ấm vào lúc phần Bắc của Âu Châu đã bắt đầu trở lạnh, đã quy tụ trong chiều thứ bảy đầu tháng 10 năm nay, với hơn 4000 khán giả hâm mộ đến từ khắp nơi, đông nhất là các giới mộ điệu đến từ những thành phố lớn xung quanh như Cordoba, Sevilla, Malaga, Granada,... và không kể các du khách đến từ khắp các lục địa, trong đó có 2 người Việt Nam chúng tôi.

Đấu bò là một môn thể thao có truyền thống rất lâu đời của Tây Ban Nha (ngày nay ngoại trừ thành phố Barcelona, ở đây nó bị cấm) và được lan tỏa đến một số các quốc gia ở Châu Mỹ Latin, ở Mexico, và ngay cả ở miền Nam nước Pháp như ở Nimes...

Khởi đầu của trận đấu là phần nghi lễ truyền thống trong tiếng nhạc Pasodobles hoan hỉ nổi lên khi đoàn người tham gia buổi đấu từ hậu trường tiến ra trong bước đi điệu hành trang trọng quanh đấu trường hình tròn để vẫy chào khán giả và vị Chủ tọa cuộc đấu.

(Matador, trong bộ y phục kim tuyến)

Ba Matadors, nhân vật chính của cuộc đấu được dàn phụ tá (Peons), cùng với 2 chiến binh cầm thương dài cưỡi trên hai chiến mã to lớn hộ tống. Phần nghi lễ chào mừng được khép lại với mấy người nài bện lễ phục đặc biệt của môn đấu bò và dắt 3 con ngựa được trang trí

màu sắc sắc sỡ. Sau mới biết mấy con ngựa này được dùng để kéo xác bò bị hạ vào hậu trường sau trận đấu.

Tham gia buổi đấu này có 6 con bò đen trần trụi, to lớn, gân guốc, trọng lượng trung bình từ 460 kg đến 480 kg, được băng hướng dẫn trước trận đấu cho biết. Bò có tuổi trung bình 4 năm và được nuôi dưỡng đặc biệt cũng như được huấn luyện kỹ lưỡng từ các trang trại chuyên nghiệp trong những vùng đất có truyền thống đấu bò ở miền Nam nước Tây Ban Nha.

Bò, với tư cách đấu sĩ, dùng cho trận đấu phải đạt được những tiêu chuẩn nhất thiết về thể chất như trọng lượng, chiều cao, sự nở nang toàn vẹn của cơ bắp, gân cốt cứng cáp; ngoài ra còn phải có những đặc tính chung như sự hùng dũng, hiếu chiến tựa như tổ tiên của chúng từ thửa hồng hoang, sẵn sàng cho một cuộc quyết đấu sinh tử. Không những thế, mỗi con bò còn có những cá tính riêng biệt mà chỉ những người nuôi dưỡng và huấn luyện mới biết, còn các Matadors thì không, nhằm giữ được tính công bằng của trận đấu.

Và trận đấu bắt đầu... Cửa hậu trường được mở ra. Từ bên trong đã phóng ra một tia chớp đen bóng- một con bò đục đũng mảnh, đầu hơi cúi, với cặp sừng nhọn hoắt, hùng dũng chạy chung quanh đấu trường. Nó đã dừng lại và ngơ ngác quan sát mọi sự vật chung quanh khi nhìn thấy các phụ tá của Matador phát những tấm vải màu hồng tươi thắm khiêu khích nó trong tiếng reo hò vang dội của khán giả khắp đấu trường.

Để làm yếu và làm giảm sức mạnh của con bò, nhiều phương pháp đã được sử dụng liên tục và thường xuyên thay đổi. Các phụ tá của Matador ở những vị trí khác nhau trong đấu trường và với những mảnh vải hồng đỏ đã thay phiên nhau “vờn” con bò ở những chỗ khác nhau trong đấu trường, buộc con bò phải chạy qua, chạy lại khắp đấu trường. Thêm vào đó, hai kỵ mã cầm thương dài đâm nhẹ vào một số điểm trên lưng, dọc theo cột sống của bò, làm cho nó đau đớn vì thế càng hăng máu hơn lên và trở nên hung dữ hơn. Tiếp đến, hai phụ tá khác, tay không cầm vải màu, mà mỗi người cầm hai

thanh đoàn kiếm có cán được trang trí nhiều màu sắc, khẽ đâm vào sống lưng bò lần nữa, cũng dọc theo cột sống. Những thanh đoàn kiếm có ngạnh này gắn chặt trên lưng bò từ đó cho đến hết trận đấu. Tất nhiên, những vết thương này sẽ làm mất máu và làm bò càng hăng tiết hơn nữa.

Trong trận đấu, bò chỉ tập trung sự chú ý vào màu sắc hồng tươi hay đỏ như máu của những tấm vải được phát qua phát lại bởi bàn tay điêu luyện của các tay phụ tá hoặc của Matador, là đối thủ chính của nó.

(Quang cảnh đấu trường Plaza de Toros, Torremolinos)

Khi đối diện với Matador trong trang phục lấp lánh kim tuyến rực rỡ, khi mảnh vải đỏ bất động thì bò khựng lại trong giây lát, rồi dùng hai chân trước, từng chân một, hất tung đất ngược về phía sau, trong khi cặp mắt man dại không rời đối thủ, trông chừng từng động tác của Matador, trước khi tung ra những đòn tấn công vũ bão. Những động tác tấn công của bò thường là dùng đầu hơi cúi xuống, với cặp sừng nhọn hoắt, rồi bắt chợt hất tung đầu lên, tập trung cả trọng lượng và thân mình, cùng sức mạnh của nội lực, hùng dũng đòn đột ngột hất ngã đối thủ. Đứng trước con bò, Matador phải tập trung không ngừng nhìn vào mắt bò và dự đoán hướng tấn công của nó để nhanh nhẹn di chuyển khéo léo trên đôi chân và thân hình điêu

luyện như những nghệ sĩ xiếc, để né tránh trong những giây phút và khoảng cách kề cạnh và chính xác. Đấu bò không phải là một trò chơi vô hại. Chỉ một chút sơ hở nhỏ hay một giây bất cẩn, có thể người Matador phải trả giá bằng sinh mạng của mình. Lịch sử của đấu trường đã chứng kiến không ít lần chiến thắng trong cuộc đấu không phải là những Matadors.

(Một pha gay cấn giữa Bò và Matador)

Tài nghệ của những Matador được đánh giá cao thấp theo căn cứ vào những tư thế tuyệt đẹp và duyên dáng, cùng sự di chuyển của đôi chân, với những tư thế đứng, quỳ, hay ngồi,... và những đường kiếm chính xác vào những giây phút quyết định. Đây là những nét đẹp đã được các họa sĩ dùng làm chất liệu trong những tuyệt phẩm hội họa Tây Ban Nha, và bức tranh sẽ trở nên sống động và đầy ý nghĩa.

Trong sáu trận đấu mà chúng tôi được xem đã để lại những dấu ấn khó quên. Có một con bò được chúng tôi đặt tên là con bò “triết gia”.

Trong trận đấu, sau khi nhận những vết thương nặng trên lưng, nó đã đứng lại, không thềm dếm xia đến những tác động kích thích xung quanh và quay đít lại các đối thủ, rồi từ từ bước về phía lối ra, rồi cũng từ từ như thế nó khuyu xuống và nằm vật ra để chết. Ông bạn khán giả ngồi cạnh bên tôi bình phẩm: ‘Nó bảo “Ông” đêch thềm chơi với chúng mày nữa, đồ đêu !!!’.

(Xa luân chiến với những phụ tá của Matador)

Một con bò khác, khi bị người cầm thương cưỡi ngựa chích cho phát đầu tiên trên sống lưng, thì nó đã ghi nhớ và căm thù đến kẻ đầu tiên đã đâm mình. Bò đã nhiều lần, liên tục, và kiên trì húc vào hông bụng con ngựa của người kỵ sĩ. Con ngựa đã được bọc áo giáp bảo vệ (áo giáp này nặng khoảng 30 kg) và bò đã không thềm chú ý đến những mảnh vải màu hồng hay đỏ được phát qua, phát lại trước mặt hay những khiêu khích của những người chung quanh. Đầu và sừng nhọn của bò cứ húc chặt liên tục và nhiều lần vào hông và bụng ngựa của người kỵ mã, đã gây nên những tràng cười ha hả khắp cả đấu trường.

Công việc chính của người Matador, đồng thời cũng là yếu tố quyết định của trận đấu, với thanh kiếm dài chừng hơn một thước, với phía đầu lưỡi kiếm hơi cong xuống và khi cách khoảng 2.5m- 3.0m, với đôi mắt tập trung và dán chặt vào một điểm đã được xác định trên sống lưng con bò, rồi cùng một lúc khi bò lao thẳng tới thì người Matador cũng lao thẳng đến và đâm lưỡi kiếm lút tới tận cán, từ lưng xuống và vào tận trái tim bò. Cùng lúc và nhẹ nhàng, anh đã chuyển dịch thân hình như “lãng ba vi bộ” để né tránh hướng lao và húc thẳng trực tiếp của bò. Đây là điểm son của một Matador chuyên nghiệp khi con bò gục xuống và chết ngay lập tức sau nhát kiếm xuyên tâm đó. Cả đấu trường như ngẹt thở và hồi hộp theo dõi những giây phút cuối cùng của trận đấu.

Ngoài ra, để cho những phút hấp hối của bò không kéo dài, một người phụ tá của Matador sẽ dùng một thanh kiếm dài chừng 1 m, đầu có chữ thập cách mũi kiếm 10 cm, để đâm thêm vào phía sau đầu bò, phần hành tủy. Đây là nhát kiếm ân huệ cuối cùng và bò sẽ chết ngay lập tức.

Sau trận đấu, vị Chủ tịch đấu trường sẽ quyết định thưởng cho Matador một hay hai chiếc tai bò tùy theo mức độ xuất sắc của trận đấu. Nếu trận đấu thật đặc biệt và xuất sắc hơn nữa, hay tuyệt vời thì Matador sẽ được thưởng thêm chiếc đuôi bò.

(Một góc của đấu trường và khán giả)

Cũng có những trường hợp con bò sẽ được tha chết, để làm giống, vì bò đã tham dự trận đấu rất hay và đã đem lại nhiều hứng thú cho khán giả (bò bị đâm nhiều lần nhưng trúng xương và lưỡi gươm bị bật ra, và bò không chết ...). Người quyết định tha chết cho con bò cũng chính là vị Chủ tịch của buổi đấu này.

Trong phim ảnh, diễn viên Hollywood gốc Tây Ban Nha là Antonio Banderas, cùng nhà đạo diễn tài hoa Pedro Almodova trong cuốn phim nổi tiếng Matador (1986) đã diễn tả một trường dạy đấu bò chuyên nghiệp và lòng vào đó là những mối tình cay nghiệt khi giết chết người tình sau cuộc truy hoan y như những cuộc đấu bò ngoài đấu trường.

Có một chuyện vui sau trận đấu bò được lưu truyền rộng rãi. Một nhà hàng ở gần nơi đấu trường bao giờ cũng có món đặc biệt dành riêng cho những vị khách hàng cầu kỳ và mê tít; đó là món hòn dái bò chiên lấy từ những con bò bị giết trong trận đấu. Ngạc nhiên khi thấy ông chủ tiệm đưa ra món dái bò với kích thước không bình thường (quá nhỏ) và khi hỏi thì được người chủ tiệm giải thích: “Rất tiếc, hôm nay kẻ chiến thắng trong trận đấu không phải là người Matador yêu mến của chúng ta, mà lại là con bò. Do đó, đây là sản phẩm của kẻ chiến bại...”

Lời Kết :

Đấu bò là trò chơi thể thao truyền thống của người Tây Ban Nha, nhưng không phải đã được tất cả các dân mê thể thao trên thế giới thừa nhận. Đã có rất nhiều cuộc tranh cãi tại nhiều quốc gia vì tính chất tàn bạo của trận đấu. Nếu ta hình dung trong trò chơi này con bò là hình ảnh của “ác thú” hay “quái vật” thì ta có thể coi Matador là người đại diện cho cái “thiện” để tiêu diệt cái “ác”.

Riêng tôi, đã đến, đã thấy, và đã hòa mình... trong đám đông khán giả, nhưng trong lòng tôi vẫn kính phục sự dũng cảm của con bò. Nếu bạn không phải là người Tây Ban Nha có lẽ bạn sẽ không có những cảm xúc đặc biệt truyền thống của dân Spanish. Nó có vẻ man rợ và tàn ác trong những giây phút cuối cùng của trận đấu. Rời khỏi đấu trường, tôi tự nhủ sẽ không trở lại đây trong những trận đấu bò tương tự.

PS: Bài viết này có sự góp sức và bổ xung của anh Vũ Thu Hiền, Cảm ơn anh . TDH